RESİM VE HEYKEL (3)

(...dünden devam)

Tevrât'ın Çıkış: 20/4-5. âyetlerinde şu emirler yer almak-tadır: "Kendin için oyma put, yukarda göklerde olanın, yahut aşağıda yerde olanın, yahut yerin altında sularda olanın suretini (resmini) yapmayacaksın; onlara eğilmeyeceksin ve onlara ibâdet etmeyecek-sin..."

Levililer, 26/1-2. âyetlerinde de şöyle denilmektedir: "Kendinize putlar yapmayacaksınız ve kendiniz için oyma put ve dikili taş dikmeyeceksiniz ve önünde secde etmek için memleketinizde resimli taş kurmayacaksınız; çünkü ben Allahınız Rabbim."

Bu metinlerden açıkça anlaşılacağı üzere Tevrât'ın resim ve heykel yasağı da bunlara tapma endişesinden kaynaklanmaktadır. Demek ki o zaman bunlar tapınmak için yapılıyordu. İnsanlar kendi elleriyle yaptıklarına tapıyorlardı. Tevrât, tapınmaya dayalı Yunan ve Mısır heykelciliğini yasaklamıştır. Eğer amaç tapınma ise, bu yasak İslâm'da da sürmüştür. Ama tapınma amacıyla değil, sırf sanat ve bugün olduğu üzere zorunluluk durumunda bir yasak söz konusu değildir. Zira zorunluluklar, sakıncaları yasallaştırır.

Rivayetlerden, Hz. Peygamber'in, başlangıçta resim yapma-yı yasakladığı, sonradan bunun üzerinde durmadığı anlamı çıkmak-tadır. Eğer rivayetler doğru ise, Hz. Peygamber'in, başlangıçta re-sim yapmayı yasaklamasının en önemli sebebi, resimlere tapınma endişesidir.

Bu konuda Prof. Kâmil Mîrâs, özetle şunları söylemektedir: "İslâm dini tevhîd dini, tek Allah'a ibâdet dini olduğundan İslâm nûrunun her ne şekilde olursa olsun en ufak bir şirk ile bulanmaması hususunda Resûlullah Efendimiz büyük bir titizlik göstermiştir. Tevhîdin muhâfazası adına kendi kabrine bile ibâdet derecesinde hürmet edilmesini yasaklamıştır.

İslâm'ın ilk günlerinde Resûl-i Ekrem, şirkle mücâdele halin-de idi. Beşeriyeti putlara, heykellere resimlere tapmaktan men'e çalışıyordu. Resim hakkında mutlak sûrette şiddetli tehdidi bildiren hadîsler hep İslâm'ın bu ilk günlerinde söylenmiştir. Fakat İslâm'ın şirki yenmesi ve hakikî zaferi tahakkuk ettikten sonra ilk günlerdeki derecede zecrî (radikal) harekete lüzûm kalmamıştı.

Resim ve heykellerin, ta'zîm ifade etmeyecek bir sûrette kullanılmasına müsa-ade edilmiştir ki bu müsaade yukarıdaki Ebû Talha hadisinin son cümlesindeki istisnâdan çıkarılmıştır (Umdetu'l-Karî: 10/313 sayfa-ya bakınız).

Yıldan yıla İslâm nûru cihânın ufuklarına yayılmaya başlayıp tevhîd inancı gönüllere yerleşince yukarıda bildirdiğimiz gibi birçok selef bilgini, manzara resimlerinin, tam olmayan insan ve sâir canlı resimlerinin yapımını ve hürmet etmeksizin kullanılmasını mubah saymıştır. Bu sebeple hadîs şârihleri, şiddetli uyarıları ihtivâ eden hadîsleri tam yaratılışlı olan canlı resimlerine yormuşlar ve meselâ belden yukarı çekilen resmin yapımında ve kullanılmasında bir sakınca görmemişlerdir.

(devamı yarın..)